

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่จะนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอรายการ “เน็ชช” นั้น เอาแนวคิดและทฤษฎีที่จะอธิบายถึงประเด็นซึ่งเป็นคุณลักษณะเด่นๆ ของรายการ ทั้งในแง่เนื้อหาและกลวิธีการเล่าเรื่อง คือ

- แนวคิดการคัดเลือกประเด็น (Agenda Setting)
- ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory) และ
- แนวคิดเรื่องผลกระทบที่มีต่อผู้รับสาร

1. แนวคิดเรื่องการคัดเลือกประเด็น (Agenda Setting)

คุณลักษณะที่เด่นอีกประการของรายการ “เน็ชช” ก็คือ “การคัดเลือกประเด็นที่จะนำมาเสนอ” และจากการที่รายการ “เน็ชช” จัดทำเป็นรายการประเภทที่เตือนภัยผู้ชม (warning) ล่วงหน้าโดยนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ ที่ถือเป็นภัยแก่บุคคลในสังคมให้แก่ผู้ชมคนอื่นๆ และเป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าเนื้อหาที่นำเสนอในแต่ละครั้งนั้น ข่อมเกิดผลกับผู้ชมรายการ ทั้งนี้เพราะจากแนวคิดในเรื่องการคัดเลือกประเด็น (Agenda Setting) ได้กล่าวถึงสมมติฐานข้อหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของสื่อมวลชน โดยความที่เอาใจใส่ตัวประเด็นปัญหาบางอย่าง และละเลยปัญหานั้นๆ ก็ย่อมจะมีผลต่อมติมหาชน ประชาชนมักจะมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ซึ่งสื่อมวลชนได้ให้แก่ประเด็นต่างๆ เหล่านั้นด้วย มัลคอล์ม แมคคอมส์ และ โคนัลด์ ฮอว์ (1972, 1976) ได้เขียนไว้ว่า “ผู้รับสารไม่เพียงแต่เรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นสาธารณะและเรื่องราวอื่นๆ ผ่านสื่อมวลชนเท่านั้น แต่ยังเรียนรู้ถึงวิธีการให้ความสำคัญของประเด็นปัญหาหรือหัวข้อหนึ่งๆ มากน้อยเพียงไร จากการที่สื่อมวลชนได้เน้นเอาไว้”⁵

ประเด็นปัญหา	ความเอาใจใส่ของสื่อมวลชน ที่ต่างกันไป	การรับรู้ของสาธารณชนที่ตามมาต่อ ประเด็นปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น
X1	<input type="text"/>	X1
X2	<input type="text"/>	X2
X3	<input type="text"/>	X3
X4	<input type="text"/>	X4
X5	<input type="text"/>	X5
X6	<input type="text"/>	X6

สำหรับรายการโทรทัศน์ “เฉียด” เองก็ได้บอกถึงวัตถุประสงค์ของรายการอย่างชัดเจนในทุกตอน ทั้งในเรื่องของเนื้อหา ตลอดจนแง่คิดที่ต้องการนำเสนอให้แก่ผู้ชม โดยคุณไตรภพ ติมปัทม์ พิธีกรรายการจะกล่าวเปิดรายการในทุกครั้งว่า “...พบกันอีกครั้งกับรายการ “เฉียด” รายการที่นำเสนอประสบการณ์เฉียดในรูปแบบต่างๆ มาเล่าสู่กันฟังเพื่อให้ข้อคิด และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับท่านผู้ชม เพราะไม่ว่าเรื่องราวเหล่านี้อาจจะเกิดขึ้นกับใครก็ได้ และถ้ามันเกิดขึ้นกับท่าน ท่านจะได้รู้จักวิธีการที่จะจัดการกับมันได้อย่างถูกต้อง..” โดยพิธีกรได้ชี้แจงถึงประเด็นของเนื้อหา “เฉียด” ไว้ในครั้งแรกของการออกอากาศของรายการคือ เมื่อวันอังคารที่ 3 มกราคม 2538 ว่า “...รายการ “เฉียด” เป็นรายการประเภท คือรายการพูดคุยกับผู้ร่วมรายการถึงเสี้ยวหนึ่งในชีวิตของเขา โดยจับประเด็นพิเศษเฉพาะเรื่องประสบการณ์ “เฉียด” ที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเขา ไม่ว่าจะเป็น เฉียดตาย เฉียดถูกข่มขืน เฉียดเสียคน เฉียดบ้า หรือเฉียดอย่างอื่นๆ ซึ่งนั่นหมายความว่า เรื่องราวต่างๆ ข้างต้นได้เกิดขึ้นกับชีวิตของเขามาแล้ว ...การพูดคุยถึงเรื่อง “เฉียด” นั้นๆว่า มันเกิดขึ้นได้อย่างไร และคนที่อยู่ในสภาวะนั้นๆ ว่า มันเกิดขึ้นได้อย่างไร หากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่านบ้าง ท่านจะแก้ไขมันได้อย่างไร หรือควรปฏิบัติอย่างไร...”

จากวัตถุประสงค์ของรายการ ข้อมหมายถึงรายการโทรทัศน์เฉียด ได้มุ่งนำเสนอเนื้อหาซึ่งครอบคลุมประเด็นดังนี้คือ

1. เรื่องราวประสบการณ์ เฉียด ที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ
2. ให้ข้อคิด หมายถึงการให้ข้อมูลซึ่งสามารถนำไปใช้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของเหตุการณ์
3. สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้ชมรายการ เป็นการนำเสนอวิธีป้องกันไม่ให้ต้องประสบกับเหตุการณ์ดังเช่นผู้ร่วมรายการ
4. นำเสนอวิธีการจัดการกับเหตุการณ์กรณีต้องประสบกับเหตุการณ์ดังเช่นผู้ร่วมรายการ

จะเห็นว่า จากวัตถุประสงค์ที่ผู้จัดรายการได้กล่าวไว้ ถือว่า รายการโทรทัศน์ “เสียด” ได้ปฏิบัติหน้าที่หลักประการหนึ่งของสื่อมวลชน คือ การเฝ้ามองสิ่งแวดล้อม (Surveillance of the Environment) ซึ่ง Charles R. Wright (1959) ได้เขียนถึงไว้ว่า คือประโยชน์ของสังคมที่เห็นชัดที่สุดจากสื่อมวลชน คือ การเตือนภัยบุคคลด้วย การให้ข่าวที่เป็นประโยชน์ อย่างไรก็ตามหน้าที่ดังกล่าวได้มีผลทางด้านลบเช่นกัน คือการทำให้เกิดความกังวลเกินความเป็นจริง ซึ่งผลกระทบในด้านลบจะได้นำเสนอในเรื่องของแนวคิดเรื่องผลกระทบที่มีต่อผู้รับสาร

สำหรับเนื้อหาของรายการประเภทเตือนภัยหรือเฝ้ามองสิ่งแวดล้อมนี้ เป็นรายการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์อันตรายต่างๆ โดยเตือนให้ผู้รับสารรู้ล่วงหน้าถึงภัยอันตรายต่างๆ ที่จะเกิด หรืออาจจะเกิดขึ้นได้ รายการประเภทเนื้อหาเตือนภัยนี้มีการนำเสนอเนื้อหาครอบคลุมประเด็นดังนี้คือ

1. การชี้ให้เห็นถึงสาเหตุหรือต้นเหตุของภัยอันตราย

เป็นการหยิบยกให้เห็นถึงตัวอย่างที่ชัดเจนของภัยอันตรายที่เกิดขึ้น ว่าเนื่องมาจากอะไร เช่น การไม่ใส่ใจปัญหาของลูกทำให้ลูกหันไปพึ่งยาเสพติด การมก่ง่ายทิ้งกันบุหรืหรือในถึงขณะทำให้เกิดไฟไหม้

2. การชี้ให้เห็นผลเสียหรือโทษของภัยอันตรายที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้เพื่อสร้างความกลัว หรือเห็นโทษของสิ่งที่เกิดขึ้น เช่น โทษของการสูบบุหรี่ เสพยาเสพติด ดื่มสุรา ผลเสียของการไม่ระมัดระวังในการใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน อันตรายอันเนื่องมาจากการไม่สวมหมวกกันน็อคเวลาขับขี่รถจักรยานยนต์ หรืออันตรายของการรับประทานอาหารไม่สุก

3. การเสนอแนะวิธีป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

การเสนอแนะวิธีป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้น มักจะถูกนำเสนอควบคู่ไปพร้อมกับผลเสียหรือโทษ เช่นแนะนำให้หันไปออกกำลังกายแทนการเสพยา แนะนำให้ตรวจคุปี้กไฟ หรือไม่เปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าทิ้งไว้เพื่อป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า แนะนำให้สวมหมวกกันน็อคหรือคาดเข็มขัดนิรภัยทุกครั้งที่ขับขี่รถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ แนะนำให้ทำอาหารให้สุกก่อนเพื่อป้องกันพยาธิใบไม้ในตับ หรือโรคที่อาจเกิดขึ้นได้จากการรับประทานอาหารดิบ

4. การนำเสนอวิธีการของคนร้าย

เนื้อหาประเภทนี้จะพบเห็นในรายการประเภทที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอาชญากรรมโดยเฉพาะ โดยนำเสนอรูปแบบต่างๆของคนร้ายในการก่ออาชญากรรม

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนกับเนื้อหาที่สื่อมวลชนนำเสนอ Katz et al ได้นำเสนอแนวความคิดในด้านของการใช้ประโยชน์ของผู้รับสารจากสื่อมวลชน ว่าจริงๆ แล้วมีมากกว่าที่ทฤษฎีทางด้านหน้าที่ของสื่อมวลชนได้นำเสนอไว้ และ Katz et al. ยังได้ตั้งคำถามที่น่าสนใจไว้ว่า หากดูตามหลักการแล้ว ถือได้ว่าสื่อมวลชนได้ปฏิบัติภารกิจอันยิ่งใหญ่ให้กับสาธารณชน แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลาก็คือ แล้วจริงๆ แล้ว สิ่งที่สื่อมวลชนได้กำลังปฏิบัติอยู่ในขณะนี้คืออะไร⁶

ซึ่งการที่จะตอบคำถามว่าสื่อได้ทำหน้าที่อะไร วิธีการหนึ่งคือดูจากแนวคิดในเรื่องการคัดเลือกประเด็น (Agenda Setting) ว่าจริงๆ แล้ว เนื้อหาที่รายการโทรทัศน์ “เนียด” นำเสนอ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้หรือไม่ และผู้ชมรายการโทรทัศน์ “เนียด” ได้รับรู้อะไรและอย่างไร ในงานวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโทรทัศน์ “เนียด” โดยได้นำแนวคิดของการคัดเลือกประเด็นมาใช้ในการวิเคราะห์โดยมุ่งวิเคราะห์ในประเด็น

การคัดเลือกประเด็นที่นำเสนอ

1. ประเภทของเนื้อหา
2. การนำเสนอสาเหตุของเหตุการณ์
3. การนำเสนอวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์
4. การนำเสนอวิธีจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
5. การนำเสนอผลจากเหตุการณ์
6. การนำเสนอวิธีการของคนร้าย

2. แนวคิดทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory)

การเล่าเรื่องถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจ Sarah Kozloff ได้เขียนถึงความสำคัญของการบรรยายเล่าเรื่อง ไว้ว่า

“...รายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ในอเมริกา ไม่ว่าจะเป็นรายการประเภท Sitcom. รายการประเภท Action การ์ตูน ละคร เรื่องสั้นจบในตอน ล้วนแต่เป็นรูปแบบการบรรยายทั้งสิ้น แม้แต่รายการประเภทที่ไม่ใช่บันเทิง แต่มีวัตถุประสงค์ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการอธิบาย ให้ความรู้ หรือการอภิปราย ต่างก็มีแนวโน้มที่จะที่จะใช้การเล่าเรื่องเป็นวิธีในการนำเสนอทั้งสิ้น...”⁷

การเล่ามิได้มีความสำคัญเพียงสร้างความน่าสนใจให้เรื่องราวที่น่าเสนอ การเล่ายังทำหน้าที่ตอบสนองต่อประเด็นพิจารณา (Agenda) ของคนในสังคม⁸

Sarah Kozloff ยังได้เสนอแนวคิดที่ รูปแบบการเล่าเรื่องทุกรูปแบบสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของเนื้อเรื่อง (Story) คือส่วนที่บอกว่า “อะไรเกิดขึ้นกับใคร” และส่วนของการดำเนินเรื่อง (Discourse) คือส่วนที่บอกว่า “เรื่องราวถูกเล่าอย่างไร”

1. เนื้อเรื่อง (Story)

Shlomith Rimmon-kenan ได้ให้คำจำกัดความของเนื้อเรื่อง (Story) ไว้ว่า

“เนื้อเรื่อง (Story) คือเรื่องราวของเหตุการณ์ที่ถูกนำมาจัดให้เป็นลำดับจากก่อนมาหลัง จากเริ่มจนจบ”

ในขณะที่ Tzvetan Todorov ได้ให้คำจำกัดความที่แตกต่างออกไป แต่ก็ได้พูดถึงในลักษณะปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันคือ การเล่าเรื่องโดยเริ่มจากเหตุการณ์ที่ปกติไปสู่เหตุการณ์ที่ไม่ปกติและไปจนจบที่เหตุการณ์ปกติอีกครั้ง องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของเนื้อเรื่อง (Story) คือเหตุการณ์ (Event) และสิ่งที่ปรากฏให้เห็น (Existents) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มของตัวละคร (Characters) และฉาก (Setting)

2. วาทกรรม (Discourse)

ในส่วนการดำเนินเรื่อง สามารถแบ่งองค์ประกอบที่สำคัญได้ออกเป็น 2 ส่วนคือ

2.1 ผู้ร่วมรายการ (Participant)

การเล่าเรื่องถือเป็นการกระทำที่มีการสื่อสารกับผู้อื่น ดังนั้นการเล่าเรื่องไม่ใช่เพียงแต่การที่มีบุคคล มีเรื่องๆหนึ่งแล้วจบ แต่บุคคลจะต้องสามารถเป็นทั้งผู้เล่าและผู้ฟัง ซึ่งแนวคิดการเล่าเรื่องจะมุ่งเน้นที่องค์ประกอบของผู้ร่วมรายการ โดย Robert C. Allen ได้นำแนวคิดของการแบ่งประเภทของผู้ร่วมรายการในสื่อสิ่งพิมพ์ของ Sarah มาใช้ในการวิเคราะห์ภาพยนตร์และโทรทัศน์ โดยแบ่งผู้ร่วมรายการออกเป็น

ผู้แต่งจริง   ผู้แต่งในเรื่อง   ผู้เล่า   ผู้ฟังการเล่า   ผู้ชมในเรื่อง   ผู้ชมจริง

(Real author)   (Implied author)   (Narrator) (Narratee)   (Implied viewer) (Viewer)

ซึ่งจากแผนภาพดังกล่าว หากนำมาใช้วิเคราะห์รายการโทรทัศน์เถื่อน พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญในรายการคือ บทบาทของผู้เล่า (Narrator) และผู้ฟังการเล่า (Narratee) ซึ่งผู้วิจัยได้มุ่งเน้นวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนในแง่ของ

2.1.1 บทบาทและลักษณะของผู้เล่าเรื่อง

2.1.2 บทบาทและลักษณะของผู้ฟังการเล่า

สำหรับบทบาทของผู้เล่า นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเรื่องที่ถูกเล่า Sarah Kozloff ได้กำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่ากับเรื่องที่ถูกเล่า (Typology of Narrator) ไว้ 6 ประการคือ

1. ผู้เล่ามีบทบาทเป็นตัวแสดงในเรื่องที่เล่า หรือเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์จากภายนอก หากผู้เล่าเป็นหนึ่งในตัวแสดงของเรื่องที่เล่า คนดูก็จะรู้สึกว่ามันจริงสมจริงมากกว่า และลดความรู้สึกต่อต้านหรือโต้แย้ง

2. ผู้เล่าเป็นเสมือนผู้เล่าเรื่องทั้งเรื่องเอง หรือมีการส่งต่อให้ผู้อื่นเล่าเรื่องต่อ ผู้เล่าที่มีได้เล่าเรื่องเองทั้งเรื่อง จะให้ความรู้สึกว่าจะไม่ค่อยจะรู้อะไรในสิ่งที่เล่า และดูไม่มีพลัง ไม่น่าสนใจ

3. ระดับความเกี่ยวพันของผู้เล่ากับเรื่อง ผู้เล่าประสบเหตุการณ์ทั้งหมดเอง หรือเล่าผ่านมุมมองของผู้อื่น

4. ลักษณะของผู้เล่าที่ปรากฏ เน้นในแง่ของอารมณ์ หรือเหตุผล เช่นเป็นผู้ชอบสั่งสอน เน้นข้อเท็จจริง

5. ความน่าเชื่อถือของผู้เล่า

6. ความรอบรู้ของผู้เล่า เช่นรู้ตอนจบของเรื่อง หรือมีความสามารถที่เข้าถึงจิตใจของตัวละครในเรื่อง

ในส่วนของผู้ฟังการเล่า นั้น Robert C. Allen ได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับผู้ฟังการเล่าว่า สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ผู้ฟังทางบ้าน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ฟังการเล่าโดยตรง และเป็นผู้ชมจริง (Viewer) ซึ่งดูรายการนั้นๆ อยู่ที่บ้าน

2. ผู้ฟังในห้องส่ง ผู้ฟังในห้องส่ง มีความสำคัญอย่างยิ่งในการโต้ตอบหรือมีปฏิกิริยาตอบสนองทันทีกับผู้แสดง ซึ่งจะทำให้ผู้ชมทางบ้านรู้สึกว่าตนก็เป็นกลุ่มของคนดูในห้องส่ง และจะมีการตอบโต้ร่วมกับผู้ชมในห้องส่ง

3. ผู้ฟังสมบูรณ์แบบ (Perfect listener) ผู้ฟังลักษณะนี้จะพบในรายการประเภททอล์คโชว์ที่พิธีกรทำหน้าที่เป็นผู้ฟังที่ฟังอย่างกระตือรือร้นและเข้าใจ และมีการซักถามด้วยคำถามดีๆ

2.2 เวลา (Time)

ในเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดอาจจะเกิดในเวลาเดียวกัน แต่ในการนำเสนอทางโทรทัศน์นั้น ผู้เล่าสามารถนำเสนอได้เพียงครั้งละเหตุการณ์เดียวเท่านั้น ซึ่งการนำเสนอดังกล่าวบางครั้งก็มีการลำดับเหตุการณ์จากเริ่มต้นไปจนถึงจบ แต่บางครั้งก็ถูกเล่าย้อนหลัง Edward Branigan ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “แบบแผนการเล่าเรื่อง” ว่าประกอบด้วย 7 ขั้นตอนคือ

1. การแนะนำตัวละครและฉาก
2. การอธิบายถึงเรื่องราว
3. การเริ่มต้นเหตุการณ์
4. การตอบสนองของตัวละคร
5. การกระทำที่ซับซ้อน
6. ผลที่เกิดขึ้น
7. ปฏิกริยาตอบโต้ต่อผลที่เกิดขึ้น

3. การกำหนดช่วงเวลา (Schedule)

Sarah ได้จัดรูปแบบการวางผังรายการโทรทัศน์ว่าเป็นรูปแบบการเล่าเรื่องรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้หลักของเรื่องกำหนดเวลาของรายการโทรทัศน์คือ การจัดจังหวะของเนื้อหาอย่างเหมาะสม รูปแบบที่คุ้นเคยที่สุดก็คือ การพักโฆษณา โดยการตัดต่อหรือผลิตเรื่องราวดำเนินเรื่องให้พอดีและดูเป็นธรรมชาติกับการพักโฆษณา หรือสร้างเรื่องราวที่น่าสนใจ น่าติดตามอย่างที่สุดก่อนที่จะหยุดไปโฆษณาเพื่อให้คนดูอยากติดตามต่อโดยไม่เปลี่ยนช่องไปไหน และการวางโฆษณาให้ดูต่อเนื่องอย่างบังเอิญกับเนื้อเรื่องช่วงที่ต้องการจบในตอนนั้น ดังนั้นความสนใจของคนดูจะถูกทำให้สะดุด เรื่องราวจึงสามารถยึดต่อไปในอาทิตย์หน้าได้อีก⁹

3. แนวคิดเรื่องผลกระทบที่มีต่อผู้รับสาร

นอกจากประโยชน์ของรายการโทรทัศน์ “เสียด” ดังที่กล่าวถึงในตอนต้นของงานวิจัยชิ้นนี้ Wright (1964) ได้อภิปรายถึงหน้าที่ในทางลบ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของบุคคล

กับความต้องการในการเฝ้ามองสิ่งรอบตัวในสังคม Wright ได้ยกตัวอย่างให้เห็นว่า จำนวนข่าวที่มีอยู่มากมายอาจจะทำให้นับบุคคลไปสู่ความกังวล ความเฉยเมย หรือปฏิกริยาอื่นๆ ซึ่งมีผลในการแทรกแซงการรับรู้เรื่องราวของข่าวสารรอบๆ ตัวในชีวิตประจำวัน และบางครั้งก็อาจจะเพิ่มความเครียด ความกังวลและทำให้นับบุคคลลดความสนใจที่มีต่อข่าวสาร Dennis Mcquail ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อบุคคลไว้ว่า “จริงๆ แล้ว เนื้อหาของสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อผู้รับสารอย่างไร” Mcquail ได้เสนอแนะว่า สิ่งที่เราสามารถคาดหวังจากสื่อมวลชนก็คือ สื่อมวลชนได้สร้างกรอบอ้างอิงทางสังคม การรับรู้เกี่ยวกับสังคมและผลกระทบจากการคัดเลือกประเด็น ซึ่งให้ “ความหมายของสถานการณ์แต่ละสถานการณ์” แตกต่างกันไปตามกลุ่มผู้รับสารที่แตกต่างกัน¹⁰

Ira Glasser ได้อ้างถึงงานวิจัยในบทความเรื่องโทรทัศน์กับการสร้างภาพการรับรู้ของสาธารณชนต่ออาชญากรรม และการบังคับใช้กฎหมายว่า จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเมืองบัลติมอร์ต่อการเพิ่มขึ้นของปัญหาอาชญากรรมในระดับประเทศ ระดับเมืองที่อาศัยอยู่ และในชุมชนที่อาศัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เชื่อว่าสถิติอาชญากรรมสูงขึ้นจริงในแต่ละระดับเป็นดังนี้คือ 90% 80% และ 25% ตามลำดับ ซึ่งจุดที่น่าสนใจคือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่เชื่อว่า ปัญหาอาชญากรรมในระดับประเทศและเมืองที่ตนอาศัยอยู่สูงขึ้น ซึ่งตรงข้ามกลับความจริงที่ว่า สถิติของอาชญากรรมในระดับดังกล่าวค่อนข้างจะคงที่และลดลงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งการรับรู้ของประชาชนนี้มาจากประสบการณ์ที่ได้จากการเปิดรับข่าวสารจากโทรทัศน์ รายการบันเทิงรวมทั้งรายการข่าว

เช่นเดียวกับ Barrie Gunter พบว่า ผู้คนมักจะคาดการณ์เกินจริงถึงความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งสิ่งนี้เป็นผลต่อระดับความกังวล โดยเฉพาะผู้หญิง จะกังวลอย่างมากต่อการตกเป็นเหยื่อภัยข่มขืน ซึ่งความกลัวอาชญากรรมนี้มีผลต่อการจำกัดพฤติกรรมของบุคคล คือ หนึ่งในสองของหญิงสาวที่ให้สัมภาษณ์ มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการออกนอกบ้านยามวิกาลคนเดียว และในแหล่งที่อาชญากรรมสูง และ 1 ใน 25 ของกลุ่มตัวอย่างไม่เคยออกนอกบ้านตอนกลางคืนเลยเนื่องจากกลัวจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม¹¹

ในเรื่องนี้ Wurman (1989) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความวิตกกังวลจากข้อมูลข่าวสาร (Information Anxiety) สื่อทำให้เรารู้สึกว่าเราตกเป็นเหยื่อของโรคภัยหรืออุบัติภัยต่างๆ ซึ่งระดับของความรู้สึกว่าตัวเองเสี่ยงภัยต่อการตกเป็นเหยื่อที่แต่ละคนรู้สึกได้จากข่าวสารนั้นจะขึ้นอยู่กับระดับการตีความเหตุการณ์ที่บุคคลแต่ละคนจะนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนคุ้นเคย หรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเขาได้ เช่น คนอเมริกันส่วนใหญ่กังวลว่าจะเป็โรคมะเร็ง ซึ่งความเข้าใจเรื่องโรคมะเร็งนี้ สื่อมวลชนเป็นผู้ป้อนให้ เพราะคนส่วนใหญ่สามารถเปิดโทรทัศน์ ฟังวิทยุ หรืออ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร

มากกว่าจะไปชวนขายหาอ่านจากแหล่งอื่นๆ นอกจากนี้ ยังมีกรณีข่าวการระเบิดของโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์เชอร์โนบีว ในเดือนเมษายน 1989 ทำให้ข่าวสารมีรังสีรั่วไหลอันส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชาวโลก ข่าวสารนี้มีความซับซ้อนและสับสน ทั้งจากนักวิทยาศาสตร์ นักการเมือง และสื่อมวลชนเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่นานนับเดือน ข่าวดังกล่าวนี้จึงไม่ได้ทั้งความเข้าใจไว้ให้กับประชาชน แต่กลับทั้งความกลัว ในรูปแบบต่างๆ ไว้ให้แทน ซึ่งในกรณีนี้แสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความกลัวในเรื่องภัยอันตราย ซึ่งเมื่อสื่อมวลชนนำเสนอมากเกินไป ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เพราะความคิดว่า การบอกให้ทราบ เป็นกระบวนการที่จับลิ้นภายในตัวเองโดยมิได้พิจารณาว่าการบอกให้ทราบ ไม่ได้สัมพันธ์กับ การปฏิบัติตาม

นอกจากนี้หากเหตุการณ์ที่ข่าวเสนอแล้ว เราสามารถนำไปโยงเข้ากับชีวิตประจำวันได้ ก็จะกลายเป็นข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ขณะเดียวกัน เหตุการณ์ที่เป็นเพียงสิ่งดึงดูดความตื่นเต้นด้วยลักษณะที่น่ากลัว (Sense of Machbre) จะสร้างความวิตกกังวลได้ เช่นกรณีของข่าวติดอันดับความนิยม 1 ใน 10 ของปี 1987 เกี่ยวกับกรณีเด็กตกลงไปในบ่อน้ำเมืองโอคลาโฮมา (Oklahoma) ข่าวส่วนใหญ่จะสร้างเรื่องในทำนองให้ลุ้นว่าชะตาชีวิตของเด็กผู้นั้นจะรอดหรือเสียชีวิต ซึ่งสำหรับครอบครัวและเพื่อนฝูงของเด็กน้อยเป็นเรื่องเศร้าสร้อย แต่การสร้างให้ข่าวน่าสนใจกลับใช้วิธีการสร้างความน่าตื่นเต้นให้คนลุ้นกัน¹²

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งประมวลผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบที่มีต่อผู้รับสารอันเป็นผลมาจากการเปิดรับเนื้อหารายการ “เฉียด” ในประเด็นดังนี้

1. การนำไปใช้ประโยชน์
2. ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจริง
3. การนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการก่ออาชญากรรม